

عامل روسیاهی سفیدهای آمریکا

درباره فیلم «بلککلزمن»

که در مقابله با نژادپرستی ساخته شده است

هادی دقیق

هنوز داستان شمال و جنوب در آمریکا تمام نشده و هنوز سیاه‌پوست‌ها در برخی نقاط آن کشور به‌عنوان نژادی فرودست شناخته می‌شوند. اصلا وقتی این رئیس‌جمهور آمریکا انتخاب شد، عده‌ای گفتند که او یکی از عوامل تبعیض نژادی است، شاید هم اول آمریکا (America First)، شعار مشترک ترامپ و یکی از گروه‌های افراطی سفیدپوست، به آن دامن می‌زد یا نه سیاست‌های سخت مهاجرتی و ممنوعیت‌های او برای غیرآمریکایی‌ها. حتی وقتی گروه‌های افراطی سفیدپوست به تجمع سیاه‌پостان حمله کردند، همه دیدند که خشونت افراطی‌گری هنوز پایان نپذیرفته است یا در آخرین نمونه عده‌ای آتش‌سوزی‌های اعتراضات ضدنژادپرستی گذشته را در آمریکا کار این گروه‌ها می‌دانستند که دارند حال‌وروز شهرهای عمدتاً سیاه‌پوست را خراب می‌کنند.

از تمام این‌ها که بگذریم، در همین اعتراضات گذشته آمریکا، شهروندان زیادی در یک نامه از ترامپ خواستند گروه موسوم به «کو‌کلاسن‌کلن» یا همان «ک‌ک‌ک». از گروه‌های افراطی نژادپرست، را در فهرست گروه‌های تروریستی اعلام کند، اتفاقی که طبق اخبار حالا در روزهای نزدیک به انتخابات ریاست‌جمهوری آمریکا شاید بیفتد، آن هم در قالب طرح جدید ترامپ و برای جلب رضایت رأی‌دهندگان سیاه‌پوست. ماجرای گروه «ک‌ک‌ک» باوجود تعداد اعضای کم آن، آن‌قدر در آمریکا گسترده است که اسپایک لی، کارگردان سیاه‌پوست و مطرح آمریکایی، سال ۲۰۱۸ فیلمی درباره آن ساخت. داستان فیلم بلککلزمن (BlackKkKlansman) که از اسمش و تداعی ۳حرف ک در کنار هم نیز می‌توان دریافت به کلن‌ها مربوط است، ماجرای یک افسر سیاه‌پوست در دهه ۷۰ است که به‌صورت تلفنی با سرکرده‌های گروه نژادپرستی کلن ارتباط برقرار می‌کند و همکار سفیدپوست و یهودی او که یکی دیگر از نژادهای مغضوب کلن‌هاست، دیدارهای حضوری او را انجام می‌دهد. به این ترتیب آن‌ها به شکلی مخفیانه به داخل این گروه مخوف نفوذ می‌کنند تا از حملات آن‌ها جلوگیری کنند.

مرد سیاه‌پوست گروه کلن اما با زیرکی نقشه‌هایش را پیش می‌برد و در این بین فرارهای بی‌شمارش اندکی هیجان‌انگیز می‌شود. بخش بزرگی از داستان فیلم تا انتها، سرنویشت همین ماجرا را روایت می‌کند، ماجرای که در آغاز فیلم این‌گونه توصیف می‌شود: این یک داستان واقعی است، یک داستان کثیف واقعی. هیجان‌نهیفته این کمدی‌درام در جاهایی از حد فراتر می‌رود و بیننده را بیشتر درگیر داستان می‌کند، ولی بادیدن این صحنه‌ها نباید از لحظه‌هایی که فیلم به خطابه‌ای حوصله‌سربرم هم تبدیل می‌شود، گذشت. به جرئت می‌توان گفت اسپایک لی در تمام آثارش دغدغه نژادپرستی داشته است.

او با دست‌گذاشتن روی داستان کلن‌ها، توانست در همان سال اسکار بهترین فیلم غیراقتباسی را هم از آن خود کند، هرچند در عرشته دیگر نیز نامزد شده بود. در نظر بیشتر منتقدان این اثر لی یک کار سرگرم‌کننده است، ولی جسارت کارگردان در پرداختن به مسائل این چنینی بار این سرگرمی را دوچندان می‌کند. گروه کلن پیش‌تر با ترورها و خشونت لجام‌گسیخته‌اش شناخته‌شده بود و نماد آن‌ها هم کلاه‌قفنی شکل نوک‌تیزی که تا زیر چانه ادامه دارد و صلیب شعله‌ور است. در فیلم، مراسم سوزاندن صلیب با همان کلاه و لباس مخصوصشان هم نمایش داده می‌شود.

خشم اسپایک لی در این فیلم به شکل احمق‌نمایش دادن اعضای این گروه افراطی بروز می‌کند، البته در ابتدای فیلم یک گروه افراطی سیاه‌پوست هم نمایش داده می‌شود، اما مانند سفیدپوست‌ها زیر شلاق خشم لی نیستند و به‌سادگی از آن می‌گذرد. لی برای پرداخت داستانش گریزی هم به فیلم‌های تولد یک ملت و بربادرفته زده است، جایی که هنوز هم می‌شود گزاره‌های نژادپرستی را در آن‌ها دید. در پایان که روایت داستان با تمام بالاوپایین‌ها و درام و هیجانش به پایان می‌رسد، کارگردان تصاویری واقعی درگیری‌های این گروه و حتی صحنه واقعی حمله خودرویی به یکی از تجمعات ضدنژادپرستی را نشان می‌دهد و بریده صحبت‌های ترامپ و یکی از سرکردگان کو‌کلاسن‌کلن را. در نهایت پیام لی یک چیز است و آن اینکه: «جایی برای نفرت نیست.»

«موریانه» اکران می‌شود؟

مسعود حاتمی کارگردان فیلم سینمایی «موریانه» از احتمال اکران آنلاین این اثر خبر داد. او در گفت‌وگو با خبرگزاری هنر ایران درباره وضعیت اکران این فیلم گفت: پخش فیلم در جشنواره‌های بین‌المللی همچنان ادامه دارد. درباره اکران فیلم در داخل نیز به‌باور پخش‌کننده باید کمی صبر کنیم تا وضعیت جشنواره‌ها مشخص شود. به دلیل کرونا علاقه به اکران فیزیکی ندارم، چون مخاطبان در شرایط سختی قرار می‌گیرند و کسی هم به دلیل این وضعیت از این نوع اکران استقبال نمی‌کند. بنابراین جدی‌تر به اکران آنلاین فکر می‌کنم. مریم مقدم، بهتاش صناعی‌ها، سیاوش چراغی‌پور و خورشید چراغی‌پور در این فیلم به ایفای نقش پرداخته‌اند.

مستند «سرطان اجتماع»، مهم‌ترین اثر من است

محسن اسلام‌زاده مستندساز مشهوری در گفت‌وگو با خبرنگاری صبا درباره فعالیت‌های جدید خود توضیح داد. او با اشاره به ساخت مجموعه مستند «سرطان اجتماع» با موضوع افشاگری در زمینه فساد، گفت: تصویربرداری از هشت قسمت مستند «سرطان اجتماع» که در زمستان سال ۱۳۹۷ تحقیقاتش را آغاز کرده بودیم به پایان رسیده‌است و از میان این هشت قسمت، تدوین ۶ قسمت از آن تمام شده و آماده‌بازبینی است، دو قسمت دیگر نیز در حال تدوین است. به گفته این سینماگر، بقیه بخش‌های این

مستند براساس سرفصل‌های موضوعی در پنج یا هشت قسمت دیگر در حال آماده‌سازی است که تقریباً تحقیقات آن‌ها نهایی شده و بخشی از تصویربرداری باقی‌مانده است. اسلام‌زاده درباره موضوع این مجموعه نیز توضیح داد: ساختار این مستند اپیزودیک بوده و در هر قسمت یک موضوع خاص را پیگیری می‌کند؛ موضوعات متنوعی از قبیل قاچاق سوخت و پتروشیمی، قاچاق کالا، زمین‌خواری، اقتصاد سلامت، خصوصی‌سازی، سوت‌زنی (قوانین

حمایت از افشاگران فساد)، ثبت سفارش و تخصیص ارز، تسهیلات و وثیقه‌ها، مناطق آزاد اقتصاد دیجیتال در این مجموعه مستند گنجانده شده‌است. او همچنین تأکید کرد: مستندهای زیادی ساخته می‌شوند که مثلاً ۱۰ قسمت دارند و همه قسمت‌ها یک موضوع را پیگیری می‌کنند، اما هر قسمت از مستند «سرطان اجتماع» کارگردان می‌شوند که اجازه پخش آن را بگیرم.

حیات تئاتر مشهد با «گشته‌شده»

گزارشی از تنها تئاتری که این شب‌ها در شهرمان روی صحنه می‌رود و یکی از دغدغه‌های جامعه امروز ما را به‌نمایش می‌گذارد

سمیرا شاهیان

این روزها پردیس تئاتر مستقل مشهد با تک‌نمایش «گشته‌شده» به کارگردانی امین رضایی‌اردانی رونق گرفته‌است. کارگردان جوان که پیش‌تر از این تئاترهای موفق‌ی چون «مکبث» و «فراموش‌شدگان» و «بیستون

می‌تازد» و «سورنا» و «خدای جنگ» را روی صحنه برده بود، جرئت کرده به همراه عوامل این نمایش چراغ تئاتر مشهد را روشن نگه دارد. آن‌هم پس از چند ماه تعطیلی سالن‌ها به دلیل شیوع ویروس کرونا و تهدیدی که هنوز وجود دارد. جوان‌ها آمده‌اند تا امید عوامل اجرایی را با حضورشان بیشتر کنند. دسته‌های چند نفری در حیاطی که میزبان نسیم خنک پاییزی شده منتظر مانده‌اند تا در سالن باز شود. فردی با صدایی رسا جمعیت را به سمت محوطه اصلی فرامی‌خواند. حدود دو هفته است که گروه نمایشی «گشته‌شده» سکوت ناشی از کرونا را شکسته‌اند و حالا همه چیز را فعال می‌بینند؛ نورهای سقف روشن است؛ تماشاچیان گردهم آمده‌اند و باز یگران روی صحنه ایستاده‌اند. صندلی‌های سالن، یکی‌درمیان با رعایت شیوه‌نامه‌های بهداشتی، پُر می‌شود. هرچند بیشتر صندلی‌ها را ممکن است اهالی تئاتر اشغال کرده باشند، همه از این بروییی‌ا به‌وجود آمده خوشحال هستند. تا امروز، نه‌شب‌ا اجرای نمایش گذشته‌وهر شب استقبال تماشاچیان را به دنبال داشته است. کارگردان سعی کرده در این نمایش یکی از ناهنجاری‌های رایج جامعه را به چالش بکشد. گفت‌وگوی ما با عوامل این تئاتر را در ادامه می‌خوانید.

درباره حقوق‌زنان

حرف نمایشنامه «گشته‌شده»، حقوق زنان است، اما در ۶۰ دقیقه تئاتر، فقط وحید عباسی و مسعود میرنیکزاد روی صحنه هستند و صدای شاهین نورایی که آن‌ها را همراهی می‌کند. امین رضایی‌اردانی، دیگر کارگردان این نمایش درباره ایده اولیه‌ای

که برای این نمایش به ذهنش رسیده است، می‌گوید: ایده، واقعیتی است که ما هر روز در خیابان می‌بینیم و تکرار می‌شود، اما ما واکنشی در برابرش نداریم و بدتر اینکه این موضوع برای آقایانی که عمل زنده متکثر پرانی را انجام می‌دهند به رفتار اجتماعی تبدیل شده است. آقایان شاید فکر می‌کنند این رفتار ناپسند، مسیری است برای ارتباط برقرار کردن، از طرفی متأسفانه برای برخی از بانوان نیز شنیدن حرف‌های نامربوط، طبیعی شده و این موضوع، فاجعه است و به نظر من نیاز به آسیب‌شناسی دارد. بعد کارش به جایی می‌رسد که اعتراف و دربرابر مجازات نشدن، اعتراض می‌کند: کلیت نمایش ما همین است؛ اینکه بفهمیم ناهنجاری با رفتار اجتماعی فرق دارد. بفهمیم آزادی چیست؟ متأسفانه ما هنرمندان، گاهی در تئاتر کاری نمی‌کنیم که تماشاچی وادار به فکر کردن شود، بلکه کاری می‌کنیم که لذت ببرد و شما به عنوان تماشاچی وقتی خیلی از تماشا‌ی یک نمایش لذت می‌برید دیگر به نیازهای معنوی‌تان فکر نمی‌کنید.

از همین رو، من در چند صحنه می‌خواستم به تماشاچی فشار ذهنی بیاورم. آنجا که یکی از بازیگران یک جمله را شاید در طول نمایش، پانزده بار تکرار می‌کند. بنابراین وقتی پانزده بار یک جمله تکرار می‌شود، تماشاچی به خودش می‌گوید حتماً جمله مهمی است.

● «گشته‌شده»؛ موضوعی عادی بین مردم است

یکی از بازیگران «گشته‌شده»، مسعود نیکزاد است؛ کسی که ابتدا می‌خواهد ادگار را به خاطر شکستن غرور خواهرش بلوندی، مجازات کند، اما در پایان نمایش خودش نیز یک قربانی است. او درباره این نمایش و شخصیتی که در آن بازی کرده است، می‌گوید: روز اول که کارگردان رفتار نمایش را با ما مطرح کرد از طرح اولیه‌اش خوشمان آمد. ما دوست داشتیم سراغ موضوعی برویم که در بین مردم عادی شده است و هشداری برای آن وجود ندارد. بنابراین موضوع جالب بود و برای من اهمیت داشت که چرا گاهی ما درباره ناهنجاری‌هایی، بدون واکنش هستیم.

نیکزاد ادامه می‌دهد: معمولاً شکل‌گیری شخصیت‌های نمایش در به چالش کشیدن موضوع بین بازیگران و کارگردان است؛ ما خواستیم تنوع بازی زیادی وجود داشته باشد و تماشاچی با چند گونه بازی روبه‌رو شود. آکت اول دارد، در آکت سوم، فرم تغییر می‌کند و به طور کلی، چالش اصلی نمایش در تفاوت بازی‌ها و بازی‌های میانی است. من و وحید عباسی در این نمایش، تقریباً هر کدام چهار شخصیت را بازی کردیم.

نقد بازیگران، نه بیابانه

وحید عباسی، چند سالی است که با کارگردان «گشته‌شده» کار کرده است. او درباره این تئاتر می‌گوید: کارگردان، ابتدا داستان رفت‌رفته کامل می‌شود و تصویر تار اولیه، به وضوح کامل می‌رسد: نمایشی که در تئاتر ما گنجانده شده، نقد بازیگر است؛ و در واقع جایی که تماشاچی احساس

به همین سادگی

نگاهی به «ایستگاه اتمسفر»، فیلمی با بازی محسن کیایی که این روزها آنلاین اکران می‌شود

محمد عنبرسوز

محمد عنبرسوز

و ضد قهرمان، فراهم آید. علاوه بر این‌ها برخی خرده پیرنگ‌های کاملاً ناهمساز و بی‌دلیل هم در متن گنجانده شده که مشکلات تولیدکنندگان و امحای لوازم آرایشی نامرغوب در یک سکانس کاملاً شعارزده و فرمایشی، از مهم‌ترین آن‌ها به شمار می‌روند. تیم بازیگری «ایستگاه اتمسفر» دربردارنده دو نکته مثبت است که به بازیگران اصلی و فرعی مربوط می‌شوند. محسن کیایی که این روزها یکی از پرکارترین و محبوب‌ترین هنرپیشه‌های مرد ایرانی به شمار می‌رود، در مرکز این اثر قرار گرفته و حضوراستانداردش نشان دهنده انعطاف این بازیگر و توانایی بالای او برای ایفای هم‌زمان نقش‌های جدی و کم‌دی است. کیفیت بازیگری محسن کیایی البته هنوز هم نیازمند تسلط بیشتری بر اجرای صورت و بهره‌گیری از کیفیت بازی بازیگری است که به‌طور خاص در موقعیت‌های ملتهب و پراحساس «ایستگاه اتمسفر» (مانند سکانس بعد از تصادف) خودش را نشان می‌دهد؛ ضمن اینکه کمی کاهش وزن هم می‌تواند انعطاف‌پذیری بیشتری